

ระบบเสียงภาษาถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา

นางสาวจรรยา สมนึก

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2525

ISBN 974-560-940-4

007156

15255608

THE PHONOLOGY OF NAKHON SI THAMMARAT

SUB - DIALECTS

Miss Jariya Somnuk

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Linguistics

Graduate School

Chulalongkorn University

1982

ISBN 974-560-940-4

หัวข้องานวิจัย

ระบบเสียงภาษาถิ่นย่อยของจังหวัดนครศรีธรรมราช

โดย

นางสาวจรรยา สมนึก

ภาควิชา

ภาษาศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วน
หนึ่งของ การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประดิษฐ์ บุณนาค)

คณะกรรมการสอบบัณฑิตวิทยาลัย

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วิจิตรศักดิ์ ภาคพงศ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราณี กุลละวณิชย์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้องานพิมพ์	ระบบเสียงภาาาถิ่นย่อยของจังหวัดนครศรีธรรมราช
ชื่อนิตย	นางสาวจรรยา สมนึก
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ
ภาาาวิชา	ภาษาาาสตร์
ปีการศึกษา	2524

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้คือ การศึกษาเปรียบเทียบเสียงและระบบเสียงของภาาาถิ่นย่อยจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่พูดกันในชีวิตประจำวันในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้ง 16 อำเภอ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ พยัญชนะ และสระ เพื่อดูความคล้ายคลึงและความแตกต่าง ซึ่งจะนำไปใช้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งเขตภาาาย่อย และนำมาเปรียบเทียบด้วยเสียงและระบบเสียงในภาาาไทยมาตรฐาน

ผลของการวิจัยคือภาาาถิ่นย่อยจังหวัดนครศรีธรรมราช 16 อำเภอ มีทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกันจนสามารถแบ่งเขตภาาาย่อยได้ กล่าวคือ ระบบวรรณยุกต์แตกต่างกันเป็น 2 รูปแบบ รูปแบบที่ 1 มีวรรณยุกต์ 7 หน่วยเสียง ได้แก่ภาาาถิ่นย่อยที่พูดในอำเภอสิชล ท่าศาลา พรหมคีรี เมือง ปากพ่นัง เขียวใหญ่ หัวไทร ะอวด ร่อนพิบูลย์ ลานสกา พงสง ถึงอำเภอนาบอน พงใหญ่ ฉวางและพิปูน รูปแบบที่ 2 มีวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ได้แก่ภาาาถิ่นย่อยที่พูดในอำเภอขนอม นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงวรรณยุกต์ ซึ่งมีรูปแบบพอที่จะวางเป็นเกณฑ์ได้ การเปลี่ยนแปลงวรรณยุกต์แตกต่างกันเล็กน้อยตามรูปแบบของระบบวรรณยุกต์ ระบบพยัญชนะแตกต่างกันเป็น 2 รูปแบบเช่นกัน รูปแบบที่ 1 มีหน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำ 13 เสียง มี mr- /mr-/ และ ml- /ml-/ คอย ได้แก่ภาาาถิ่นย่อยที่พูดใน อำเภอท่าศาลา พรหมคีรี เมือง

ปากน้ำ เชียงใหญ่ หัวไทร ตะหวาด ร่อนทิบูลย์ ลานสกา หุงสง กิ่งอำเภอนาบอน หุงใหญ่
 ฉวาง และหิปูน รูปแบบที่ 2 มีหน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำ 11 เสียง ไม่มี มร- /mr-/
 และ มล- /ml-/ ได้แก่ภาษาดินย่อยที่พูดในอำเภอนอมและสิชล ส่วนหน่วยเสียงพยัญชนะเดี่ยว
 มีจำนวน 21 หน่วยเสียงเท่ากันทุกอำเภอ เพียงแต่มีการแจกแจงต่างกันไปบ้าง ส่วน
 ระบบสระเหมือนกันทุกอำเภอ มีหน่วยเสียงสระเดี่ยว 16 เสียง สระประสมสองเสียง
 14 เสียง สระประสมสามเสียง 3 เสียง

จากผลการวิจัย สามารถใช้รูปแบบของระบบวรรณยุกต์ รูปแบบของระบบ
 พยัญชนะ การแจกแจงของพยัญชนะท้าย -k และ -ʔ ในคำพยางค์ตายเสียงยาวเป็น
 เกณฑ์ในการแบ่งเขตภาษาย่อยได้

เมื่อเปรียบเทียบเสียงและระบบเสียงของภาษาดินย่อยจังหวัดนครศรีธรรมราช
 กับภาษาไทยมาตรฐาน พบว่า แตกต่างกันทั้งเสียงวรรณยุกต์ พยัญชนะ และสระ แต่สิ่ง
 ที่แตกต่างกันอย่างเห็นเด่นชัดที่สุดคือ สัทลักษณะของวรรณยุกต์และจำนวนหน่วยเสียง
 วรรณยุกต์

เมื่อเปรียบเทียบภาษาดินย่อยจังหวัดนครศรีธรรมราช กับภาษาไทยถิ่นใต้ซึ่ง
 พูดกันในท้องถิ่นอื่น ๆ ที่มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดนครศรีธรรมราช จะเห็นได้ว่าภาษา
 ดินเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันและมีลักษณะของภาษาร่วมกัน ไม่ลักษณะใดก็ลักษณะหนึ่งจึง
 สรุปได้ว่า การแบ่งเขตภาษาย่อยนั้นไม่ได้แบ่งตามเขตการปกครองแต่แบ่งตามสภาพ
 ภูมิศาสตร์

Thesis Title   The Phonology of Nakhon Si Thammarat
                        Sub - Dialects

Name   Miss Jariya Somnuk

Thesis Advisor   Assistant Professor Theraphan Luang Thongkum,
                            Ph.D.

Department   Linguistics

Academic Year   1981

Abstract

The main purpose of this thesis is to investigate and to compare the phonological characteristics of the sub-dialects spoken in everyday life in the sixteen amphoe (districts) in Nakhon Si Thammarat in order to indicate the sub-dialect regions. The researcher analysed the tones, consonants and vowels in each sub-dialect in order to find out their similarities and differences. The sub-dialect regions were then formed on the basis of these similarities and differences. Finally the data were compared to standard Thai.

The result of this thesis showed that there are both similarities and differences between the sub-dialects in Nakhon Si Thammarat. These similarities differences were so significant that the researcher was able to form the sub-

dialect regions. The findings indicate the following results. First, there are two distinctive tone patterns. Pattern I, which consists of seven tonemes was found spoken in the following amphoe : Sichon, Thasala, Phromkiri, Muang, Pakphanang, Chianyai, Huasai, Cha-uad, Ronphiboon, Lansaka, Thungsong, Naborn, Thungyai, Chawang and Phipoon. Pattern II, which consists of six tonemes, was found spoken in Amphoe Khanorm. There are also some systematic changes in tones (tone sandhi). The tonal changes varied according to the tone patterns. Second, there are two distinctive consonant patterns. Pattern I, which consists of thirteen consonant clusters including /mr-/ and /ml-/, was found spoken in the following amphoe: Thasala, Phromkiri, Pakphanang, Chianyai, Huasai, Cha-uad, Ronphiboon, Lansaka, Thungsong, Naborn, Thungyai, Chawang and Phipoon. Pattern II, which consists of eleven consonant clusters excluding /mr-/ and /ml-/, was found spoken in Amphoe Khanorm and Amphoe Sichon. On the contrary, there are twenty-one consonant phonemes with slightly varied distributions. Finally, there is no difference in the vowel system in each amphoe. To say, there are sixteen vowels, fourteen diphthongs and three triphthongs in each sub-dialect.

In conclusion, the patterns of tone system, the patterns of consonant system and the distribution of final consonants /-k/ and /-ʔ/ in checked syllables with

long vowels can be used as criteria in forming various sub-dialect regions. Furthermore, in comparing the characteristics of tones, consonants and vowels of the sub-dialects in Nakhon Si Thammarat to standard Thai, the researcher found that while their characteristics of consonants and vowels are slightly different, their characteristics of tones and the number of tonemes are remarkably different.

Moreover, in comparing the sub-dialects spoken in Nakhon Si Thammarat to other southern Thai dialects spoken in provinces around, the researcher found that they have close relationships and share some characteristics. However, the formation of the sub-dialect regions was not in accordance with that of the administrative regions, instead, it was formed according to geographical boundaries.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลง ได้ด้วยความช่วยเหลือจากหลายฝ่าย ซึ่งผู้วิจัยรู้สึก
ซาบซึ้งและใคร่ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้มีส่วนช่วยเหลือแนะนำและให้ความร่วมมือในการทำ
วิจัย

ผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างสูงจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ
ที่รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และได้กรุณาให้ข้อคิดเห็นแนะนำช่วยเหลือ ทั้งยังได้ตรวจแก้ไข
ปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆเป็นอย่างดีตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้
 ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรน ภาณุพงศ์ และผู้ช่วย
ศาสตราจารย์ ดร.ปราณี กุลละวณิชย์ ที่ได้ให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์
ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ดร.สายสวาท เกตุชาติ ที่กรุณาให้ยืมหนังสือและ
เอกสารเกี่ยวกับการวิจัย และให้กำลังใจ

นอกจากนี้ในการออกเก็บข้อมูล ภาคสนามและการรวบรวมข้อมูลอันจำเป็นสำหรับการวิจัย
ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากนักกีฬาวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช ผู้บอก
ภาษาทั้ง 32 ท่าน คุณหินวัฒน์ นาคชุม คุณกัลยา ถนนแก้ว คุณอำไพ การะเกตุ และ
คุณอุทัย ชวีอุทุม ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ค
รายการตารางประกอบ	ง
รายการแผนที่ประกอบ	ฉ
รายการแผนผังประกอบ	ค

บทที่

1. บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	7
ข้อตกลงเบื้องต้น	7
รายละเอียดเกี่ยวกับจังหวัดนครศรีธรรมราช	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการค้นคว้า	29
ประวัติของผู้บอกภาษา	32
เครื่องมือในการเก็บข้อมูล	35
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	44
การวิเคราะห์ข้อมูล	44
การเสนอผลการวิเคราะห์	45

3. วรรณยุกต์	
หลักการทศสอยเสียงวรรณยุกต์	47
ระบบวรรณยุกต์	49
หน่วยเสียงวรรณยุกต์และสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์ ..	57
การกระจายของรูปแบบวรรณยุกต์	71
การเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์	74
เปรียบเทียบวรรณยุกต์ในภาษาดั้งจังหวัดนครศรีธรรมราช กับภาษาไทยมาตรฐาน	81
4. พยัญชนะ	
ระบบพยัญชนะ	90
หน่วยเสียงพยัญชนะและสัญลักษณ์	93
เปรียบเทียบพยัญชนะในภาษาดั้งจังหวัดนครศรีธรรมราช กับภาษาไทยมาตรฐาน	100
5. สระ	
ระบบสระ	104
หน่วยเสียงสระและสัญลักษณ์	105
เปรียบเทียบสระในภาษาดั้งจังหวัดนครศรีธรรมราชกับ ภาษาไทยมาตรฐาน	111
6. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
ผลการวิจัย	118
อภิปรายผล	122
ข้อสังเกต	134
ข้อเสนอแนะ	138

บรรณานุกรม	148
ภาคผนวก	153
ประวัติผู้เขียน	193

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1. คำสำหรับทดสอบเสียงวรรณยุกต์	48
2. เปรียบเทียบหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาดั้งจังหวัดนครราชสีมา และภาษาไทยมาตรฐาน	81
3. เปรียบเทียบลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์และการแยกเสียง วรรณยุกต์ในแถว A	83
4. เปรียบเทียบลักษณะทางสัทศาสตร์ทางเสียงวรรณยุกต์และการแยกเสียง วรรณยุกต์ในแถว B	84
5. เปรียบเทียบลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์และการแยกเสียง วรรณยุกต์ในแถว C	85
6. เปรียบเทียบลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์และการแยกเสียง วรรณยุกต์ในแถว DL	86
7. เปรียบเทียบลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์และการแยกเสียง วรรณยุกต์ในแถว DS	87
8. พยัญชนะเดี่ยว	90
9. พยัญชนะควบกล้ำ	91
10. เปรียบเทียบพยัญชนะควบกล้ำ mx- และ ml-	95
11. เปรียบเทียบเสียงพยัญชนะท้าย -k และ -ʔ	98
12. เปรียบเทียบเสียงพยัญชนะในภาษาดั้งจังหวัดนครราชสีมา กับภาษาไทยมาตรฐาน	100
13. ระบบสระ	104
14. ตัวอย่างของพยางค์ CV? ในภาษาไทยมาตรฐานที่ออกเสียง เป็น CV?: ในภาษาดั้งจังหวัดนครราชสีมา	111
15. การกลายเสียงของสระในภาษาไทยถิ่นใต้	144

รายการแผนที่ประกอบ

แผนที่	หน้า
1. การแบ่งเขตภษาย่อยของภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้ระบบวรรณยุกต์เป็นเกณฑ์	4
2. พ้องจังหวัดนครศรีธรรมราช	9
3. การแบ่งเขตอำเภอและที่ตั้งอำเภอ และเขตติดต่อกับอำเภอ ต่างๆในจังหวัดใกล้เคียง	10
4. ภูเขาและแม่น้ำ	12
5. เส้นทางคมนาคมในจังหวัดนครศรีธรรมราช	14
6. แหล่งของข้อมูล	31
7. การกระจายของรูปแบบของการแยกเสียงวรรณยุกต์ ในภาษา ถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช	72
8. การกระจายของพยัญชนะควบกล้ำ mr- และ ml- ในภาษาถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช	92
9. การกระจายของเสียงพยัญชนะท้าย -k, -ʔ ในคำพยางค์ตาย เสียงยาวซึ่งออกเสียงเป็น CV:k ในภาษาไทยมาตรฐาน ใน ภาษาถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช	97
10. เขตภาษาอยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช	123
11. การกระจายของรูปแบบของวรรณยุกต์ในภาษาถิ่น จังหวัด นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี	127
12. การกระจายของพยัญชนะท้าย -k และ -ʔ ในคำพยางค์ตาย เสียงยาว ซึ่งออกเสียงเป็น CV:k ในภาษาไทยมาตรฐาน ในภาษาถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี	129

แผนที่

หน้า

13. การกระจายของรูปแบบวรรณยุกต์ในภาคพื้นจังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช กระบี่ ตรัง พัทลุง(ควนขนุน) และสงขลา 131
14. การกระจายของสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในช่อง C2-3 ในภาคพื้นจังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช กระบี่ ตรัง พัทลุง(ควนขนุน) และสงขลา 133
15. การแบ่งเขตภาษาย่อยในจังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช กระบี่(รวมบางส่วนของพังงา) ตรัง พัทลุง(ควนขนุน) และสงขลา โดยใช้ระบบวรรณยุกต์เป็นเกณฑ์ 139

รายการแผนผังประกอบ

แผนผังที่	หน้า
1. ความสัมพันธ์ของภาษาไทยถิ่นต่างๆ	18
2. ความสัมพันธ์ของภาษาไทยถิ่นใต้	19
3. ลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์ในภาษานครศรีธรรมราช	22
4. ระดับเสียงสูง-ต่ำ ของวรรณยุกต์	24
5. ระบบวรรณยุกต์ในภาษาถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช	50
6. การแจกแจงเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นใต้ถิ่นย่อยต่างๆ	54
7. การแจกแจงเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นใต้ถิ่นย่อยต่างๆ	55
8. เปรียบเทียบการแยกเสียงวรรณยุกต์ (เฉพาะพยางค์เป็น) ของภาษาถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช	56
9. หน่วยเสียงวรรณยุกต์และสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาถิ่น นครศรีธรรมราช ซึ่งมีระบบวรรณยุกต์รูปแบบที่ 1	57
10. หน่วยเสียงวรรณยุกต์และสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาถิ่น นครศรีธรรมราช ซึ่งมีระบบวรรณยุกต์รูปแบบที่ 2	64
11. เปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์รูปแบบที่ 2 ของภาษาถิ่นนครศรีธรรมราช กับแบบ ข ของภาษาถิ่นสุราษฎร์ธานี	73
12. เปรียบเทียบลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาถิ่นจังหวัด นครศรีธรรมราช และภาษาไทยมาตรฐาน	82
13. การแจกแจงของ [e ^๕] และ [ɛ ^๕]	105
14. การแจกแจงของ [o ^๕] และ [ɔ ^๕]	106
15. แสดงการออกเสียงของคำที่เวลาเขียนใช้ <ใ->	114
16. แสดงการออกเสียงของคำที่เวลาเขียนใช้ <ไ->	115
17. แสดงการออกเสียงของคำที่เวลาเขียนใช้ <เ-า>	117
18. การแยกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐาน	136